

Jerzy Bednarczyk

Zagadnienia polityczno-społeczne w szkoleniu aplikantów adwokackich

Palestra 14/12(156), 20-22

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zagadnienia polityczno-społeczne w szkoleniu aplikantów adwokackich

Opracowane przez poszczególne rady adwokackie programy szkoleniowe dla aplikantów adwokackich, treść programu szkolenia polityczno-społecznego w okresie aplikacji, a przede wszystkim dość nierówny i raczej niski poziom wiedzy na te tematy u egzaminowanych aplikantów — wszystko to zmusza do zastanowienia się, czy wytyczne w sprawie szkolenia z zagadnień polityczno-społecznych, zawarte w instrukcji Prezydium NRA z dnia 28 lipca 1966 r. w sprawie szkolenia aplikantów adwokackich, są w pełni stosowane i przestrzegane, a jeśli tak, to czy są one obecnie wystarczające i czy nie wymagają pewnych korektur i stałej ich aktualizacji ze strony organów samorządowych adwokatury.

Byłoby wyważaniem otwartych drzwi obszerniejsze uzasadnienie, jak istotne znaczenie ma w przygotowaniu aplikanta do pracy zawodowej adwokata-członka zespołu adwokackiego czy też adwokata-radcę prawnego nie tylko wyczerpująca wiedza o podstawach naszej ideologii, ale — i to przede wszystkim — wyraźna orientacja w problemach życia współczesnego, w problemach polityki zagranicznej i wewnętrznej, w zajmowaniu świadomej i jasno określonej postawy społecznego zaangażowania w wykonywaniu zawodu adwokata.

W programie szkolenia aplikanckiego zagadnienia polityczno-społeczne przewidziane są w zakresie nie większym niż 10% czasu przeznaczanego na całość szkolenia. Ilość ta powinna być zachowana, lecz tylko jako uznane niezbędne minimum limitu godzin, od którego mogą być odchylenia (oczywiście tylko *in plus*, a nie *in minus*). Liczba bowiem 20 godzin (na ogólną liczbę 200 godzin w roku szkoleniowym) stanowi chyba zupełnie niezbędne minimum, które w żadnym razie nie powinno ulegać zmniejszeniu.

Właściwą rangę tym 20 godzinom szkolenia i właściwemu ich wykorzystaniu nadawać musi:

1. właściwy dobór wykładowców i egzaminatorów,
2. właściwy dobór tematyki szkolenia,
3. przeprowadzenie kolokwium przez wykładowcę, przy czym zdanie tego kolokwium z wynikiem pozytywnym warunkuje dopuszczenie do egzaminu adwokackiego,
4. ustalenie szczegółowego rocznego planu szkolenia z zagadnień polityczno-społecznych z podaniem konkretnej tematyki w każdej izbie adwokackiej.

Wydana w 1966 r. instrukcja Prezydium NRA w sprawie szkolenia aplikantów adwokackich nie może być traktowana jako sztywny schemat, zwłaszcza w części dotyczącej zakreszenia ram i wytycznych dla bieżącej tematyki zagadnień polityczno-społecznych. Oczywiście bardzo

dużo zależy tu od inwencji i poczucia odpowiedzialności wykładowców przedmiotu i wymagań egzaminatora, którym powinien być członek komisji egzaminacyjnej, tj. adwokat wyłącznie do tego celu delegowany. Ranga przedmiotu „zagadnienia polityczno-społeczne” nie może być uznawana za mniejszą niż innych, ściśle zawodowych przedmiotów, w świadomości zaś aplikantów powinno się zakorzenić przekonanie, że nawet przy poprawnej znajomości dogmatyki i metodyki prawa wykazanie niezajomości zagadnień polityczno-społecznych może się stać wyłącznym powodem niezdania egzaminu adwokackiego.

Zresztą nawet trzymając się dość formalnie wymagań wymienionej wyżej instrukcji Prezydium NRA z dnia 28.VII.1966 r., również i w tym wypadku stwierdzić należy, że wprawdzie aplikantów obowiązuje znajomość zagadnień ogólnych z zakresu zasad materializmu dialektycznego i historycznego oraz z zakresu historii ruchu robotniczego w Polsce i na świecie, jednakże powyższa instrukcja akcentuje zarazem w sposób wyraźny, że ponieważ wiedzę w tej dziedzinie aplikanci uzyskali zarówno w okresie swych studiów prawniczych jak i podczas szkolenia w ramach aplikacji sądowej, przeto ewentualne braki powinni oni uzupełnić swym własnym wysiłkiem samokształceniowym, a więc nie przez szkolenie w ramach wykładów z zagadnień polityczno-społecznych, odbywane w okresie aplikacji adwokackiej.

Zostało więc wyraźnie zaakcentowane, że szkolenie ideologiczne nie powinno się odbywać przez powtarzanie materiału podstawowego, który należało znacznie wcześniej opanować (czego niestety nie uwzględniają niektóre programy rad adwokackich), lecz że tym szkoleniem polityczno-społecznym powinno być przede wszystkim objęte:

1. omówienie kierunków przemian prawnych w Polsce Ludowej,
2. omówienie kryteriów politycznych wykładni przepisów prawa,
3. omówienie problemów ustrojowych i bieżących problemów społeczno-gospodarczych PRL,
4. omówienie pojęć i istoty rewizjonizmu i dogmatyzmu,
5. omówienie problemu walki ideologicznej oraz związanego z tym zagadnienia zwalczania dywersji syjonistyczno-rewizjonistycznej w dziedzinach życia politycznego, kulturalnego, społecznego i gospodarczego,
6. stałe omawianie najbardziej aktualnych wydarzeń politycznych (zarówno zagranicznych jak i wewnętrznych z jednoczesnym dawaniem prawidłowej, marksistowskiej ich oceny).

Ujmując powyższe w formie konkretnych przykładów, należy podkreślić, że zamiast powtarzania raz jeszcze materiału, który aplikanci obowiązani są znać w związku z odbytymi studiami prawniczymi, zamiast powracania i przypominania podstawowych zasad marksistowskiej teorii państwa i prawa, należy analizować i omawiać najbardziej konkretne i aktualne kwestie. Przykładowo: omówienie rewizjonistycznego odchylenia i zamachu na podstawową linię Partii, jaki wrogie, antypartyjne elementy usiłowały forsować w 1968 r. w Czechosłowacji; wyjaśnienie i omówienie lewackich odchyłeń w ruchu komunistycznym na przykładzie Chin; omawianie na bieżąco problemów wojny w Wietnamie i Kambodży oraz problemów Bliskiego Wschodu w as-

peckie dążeń do rozszerzenia agresji Izraela i USA; analizowanie problemów polityki wschodniej NRF-u i kwestii rewizjonizmu niemieckiego; omawianie aktualnych wydarzeń naszej polityki wewnętrznej, a w szczególności gospodarczej (bodźce ekonomiczne w gospodarce narodowej), informowanie i obszerne przedstawianie wyników kolejnych plenów KC PZPR.

Wymieniłem tu tylko fragmentarycznie i przykładowo niektóre z aktualnych problemów spośród bardzo licznych tematów, których polityczna aktualność stawia nieodpartą konieczność ich wyczerpującego omówienia i oświetlenia.

I właśnie o te, a nie o inne kwestie powinni pytać oraz wymagać na nie prawidłowych i wyczerpujących odpowiedzi egzaminatorzy z zakresu zagadnień polityczno-społecznych na egzaminie adwokackim. Trzeba bowiem pamiętać, że adwokat — obojętnie czy występuje w procesie karnym, czy też cywilnym, czy także w postępowaniu przed władzami administracyjnymi — nie może w żadnym wypadku bądź przejawiać tak zwanej „politycznej neutralności”, bądź też wręcz ujawniać swą polityczną i społeczną ignorancję. Tylko bowiem adwokat, który obok wysokiej wiedzy fachowej, nieskazitelnej uczciwości i społecznego zaangażowania wykaże głęboką znajomość i zrozumienie całości problemów społeczno-politycznych, stanie się odpowiednim partnerem i pełnym współuczestnikiem wymiaru sprawiedliwości.

A ku temu przecież w końcu zmierza całe szkolenie zawodowe i polityczne aplikantów, które ma na celu nie tylko przekazanie im pewnego zasobu wiadomości zawodowych i nie tylko opanowanie przez nich metodyki pracy adwokata, ale również ukształtowanie ludzi, którzy zawód adwokata wykonywać będą z całą świadomością swego politycznego zaangażowania oraz ze znajomością i pełnym zrozumieniem zasad i zagadnień politycznych i gospodarczych.

ZBIGNIEW GENEROWICZ

Zdolność arbitrażowa i zdolność procesowa w postępowaniu arbitrażowym

Pojęcie zdolności arbitrażowej odgrywa szczególną rolę wśród pojęć związanych z postępowaniem arbitrażowym. Rola ta wynika stąd, że ustalenie treści tego pojęcia musi dać odpowiedź na pytanie, które spośród jednostek gospodarki społecznej mogą być stroną w procesie arbitrażowym. Odpowiedź ta ma tym większe znaczenie, że właśnie na przesłankach podmiotowych opiera się rozgraniczenie właściwości postępowania arbitrażowego i postępowania sądowego.

Zdolnością arbitrażową przyjęto nazywać ten przymiot strony, który się wyraża